

MILETA RADOVANOVIĆ

predsednik Odbora IV stražilovskog susreta

UVODNA REČ

Pre deset godina u Sremskim Karlovcima, u Brankovoj gimnaziji, otvoren je Prvi stražilovski susret. Od prvog do ovog današnjeg, četvrtog po redu, Susret je evoluirao od manifestacije skoro isključivo okrenute poeziji u skup mladih intelektualaca koji je uvek nastojao da se otvoreno i predano angažuje u raspravljanju najvažnijih i najaktuelnijih pitanja kulturnog stvaralaštva i delovanja u nas.

U organizaciji ranijih susreta učestvovali su CENTRALNI KOMITET SAVEZA OMLADINE JUGOSLAVIJE, POKRAJINSKI KOMITET SAVEZA OMLADINE VOJVODINE I UNIVERZITETSKI ODBOR SAVEZA STUDENATA U NOVOM SADU. On je, u stvari, počeo kao susret mladih pesnika u organizaciji Pokrajinskog komiteta Saveza omladine, uz saradnju novosadskih POLJA I TRIBINE MLADIH. Uz postepenu transformaciju skupa, uz prerastanje susreta od manifestacionog u radni, sve više su dolazile do izražaja institucije koje su ponajpre i zainteresovane za njegovo održavanje — redakcije časopisa i listova koji pretežno okupljaju mlade saradnike. Možda tačnije, stalna i sve osejnija demokratizacija društva, pa i sve vidljiviji procesi demokratizacije kulture, činili su da Susret postane diskusiona tribina i akcija onih koji osećaju potrebu za njim. Izvesni zastoji u organizovanju Susreta nastajali su i zbog nerešene materijalne osnove i neizgrađene fizionomije skupa. Čini mi se da smo danas, kada Susret stvarnije postaje aktivnost intelektualaca iz čitave zemlje, u prilici da i ove probleme zajednički rešimo. Osim toga, ja mislim, s obzirom na karakter Susreta, da ne bi trebalo da bude prepreka u njegovom održavanju u drugim centrima, ukoliko takvih inicijativa ponovo bude. Četvrti stražilovski susret organizuju isključivo redakcije trinaest časopisa i listova iz najpoznatijih kulturnih centara Jugoslavije (GLEDIŠTA, MLADOST, TEORIJA IN PRAKSA, PROBLEMI, POLJA, UJ SIMPOSION, IZRAZ, ODJEK, RAZGLEDI, PRAKSA, NAŠE TEME, RAZLOG, POLET) i novosadska TRIBINA MLADIH. Po prvi put listu učesnika nije sastavljao Odbor Susreta već je ona skup predloga redakcija organizatora. I ovom kao i ranijim susretima prisustvuju kao gosti naši istaknuti politički i kulturni radnici. Tema razgovora na Susretu je AKTUELNI PROBLEMI KULTURE U JUGOSLAVIJI. Na istu temu je na Trećem stražilovskom susretu vođen neobičajeno živ, zanimljiv i ponesen razgovor. U jednoj polemičkoj, zadihanoj, ali i korektnoj argumentovanoj diskusiji učestvovalo je više

od polovine prisutnih. Podteme za diskusiju na ovom susretu, koje se znatno razlikuju od onih sa prošlog, samo su pokušaj da se u jednoj ovako sveobuhvatnoj materiji bliže naznače neka područja, odnosno neki problemi, da se učesnicima predloži da se diskusija usmeri prema ovim pitanjima. U listovima i časopisima koji organizuju Susret već je bilo tekstova koji su pokretali i druga pitanja, više se oslanjajući na diskusije o problemima kulture i stvaralaštva koje se vode u najnovije vreme. Prema tome, podteme nikako ne znače obavezu da se govori samo o onome što one podrazumevaju, kao što, mislim ne treba očekivati ni iscrpno razmatranje jedne po jedne od ovih podtema, između ostalog i zbog toga što se one u mnogim bitnim tačkama prepliću. Stražilovski susret se već razvio u otvorenu tribinu, sve zanimljiviju i po rasponu tematike, i po sastavu učesnika. On je, i pored zapaženo dugih pauza između susreta, bio, i ostao, izvanredna prilika za razmenu mišljenja i bliže upoznavanje i razvijanje saradnje mladih intelektualaca i njihovih časopisa. Možda najpre i treba istaći, i isticati, doprinos Stražilovskog susreta stvaranju pogodne atmosfere za svestraniju i širu saradnju, za međusobno stalnije i življe sretanje i upoznavanje savremenog kulturnog stvaralaštva naroda i narodnosti Jugoslavije. Sigurno je da je dobri delom i zasluga Stražilovskog susreta što su listovi i časopisi koji su organizovali ili danas organizuju ovaj skup postajali sve otvoreniji za saradnju izvan svog jezičkog područja, ili izvan područja na kojem se najizrazitije angažuju, što su sve znatnije i zainteresovanije pratili tokove i tendencije širom jugoslovenskog kulturnog prostora.

Ovo je naročito vidljivo kada je literatura u pitanju, gde su baš časopisi i listovi koje uređuju mladi pisci i kulturni radnici razvijali veoma intenzivnu saradnju i doprineli afirmaciji savremenog stvaralaštva pojedinih sredina na širem prostoru.

Uostalom, od značaja je, mislim, i samo okupljanje tolikog broja časopisa i listova koji nesumnjivo imaju značajnu ulogu u našem kulturnom stvaralaštvu, od značaja je njihovo angažovanje da se zajednički pripremi jedan ovakav skup uz učesnike dosta širokog kruga njihovih saradnika, od značaja su svi oni kontakti koji se ostvaruju tokom priprema, na Susretu i posle njega. Ja ovo govorim, otvarajući našu diskusiju, i zbog toga što je Susret naročito od trenutka kada je

prerastao u diskusionu tribinu, bio dosta reko osporavan zbog intelektualizacije kulture, odvojenosti od našeg tla, neshvatanje ili brkanje nekih odnosa u društvu, itd.

Međutim, i do sada se pokazalo da je bilo teško, ako ne i nemoguće, rezimirati sve tokove Stražilovskih razgovora. Naročito u prvom trenutku. Tome su doprinosili različiti pristupi učesnika problemima kulture, kao i dosta naglašene konceptijske razlike između časopisa i listova koji su organizovali susrete, često i onih iz istog kulturnog centra. No, Susret nije ni htio da diskusiju dovede do preciznih zaključaka ili rezimea. On je nastojao da se pokrenu bitna i najaktuelnija pitanja, da se zajednički razmotre zajednički problemi, da se naznače i istaknu mogućnosti za svestraniji razvoj kulturnog stvaralaštva i prakse, za efikasniju i odlučniju borbu protiv društvene i duhovne nerazvijenosti i tromosti.

Atmosfera u kojoj održavamo IV stražilovski susret izvesnim elementima podseća na onu iz 1963. godine kada je organizovan prethodni. Naime, i jedan i drugi Susret došli su u vreme prekongresnih diskusija. Ali pored ovih sličnosti uočljive su, kada je u pitanju, uopšteno rečeno, kulturna situacija, i bitne razlike. Na III susretu diskusija se koncentrisala svojim najvažnijim tokom na probleme odnosa politike i kulture uz zalaganje za konstituisanje kulturne politike na samoupravnim osnovama. Današnji naš trenutak, posle značajnih rezultata u decentralizaciji društva uopšte, pa delom i decentralizaciji kulture, trenutak koji karakteriše zamah društvene i privredne reforme, pruža drugačiju sliku i otkriva nove probleme i njihov nov raspored. U novije vreme se sve intenzivnije i otvorenije raspravlja o problemima kulture i stvaralaštva, traže se rešenja za regulisanje društvenog i materijalnog položaja kulture, zaoštava se sukob različitih shvatanja, i kada se radi o razvoju i problemima kulture uopšte i kada su u pitanju sasvim konkretni problemi ili područja.

Mislim da se može očekivati da će, u ovakvom društvenom kontekstu, na IV stražilovskom susretu, i pored toga što se može desiti da raspon različitih mišljenja bude sličan rasponu tematike, razgovori tokom ova tri dana biti, kao i ranije, podsticajni, da će dosta jasno naznačiti neke linije trenutnih intelektualnih raspoloženja i angažovanja i dati nov doprinos razvijanju dalje saradnje naših kulturnih sredina.